

آشنایی با بهداشت حرفه ای

تهیه کننده: آمنه امینی مقدم

بهداشت حرفه ای

بهداشت حرفه ای عبارتست از علم و فن پیشگیری از بیماری های ناشی از کار و ارتقای سطح سلامتی افراد شاغل از طریق کنترل عوامل زیان آور محیط کار. این رشته در طول دو دهه گذشته اسامی متعددی را از قبیل حفاظت و بهداشت کار، حفاظت فنی و بهداشت صنعتی دارا بوده، لیکن در سال های اخیر به جهت گستردگی حوزه فعالیت های آن، همه مشاغل را اعم از تولیدی یا غیر تولیدی، صنعتی یا غیر صنعتی، تحت پوشش قرار داده و با نام بهداشت حرفه ای در چهار بخش کشاورزی، معدن، خدمات و صنعت فعالیت می نماید.

برنامه های کلی و اجرایی بهداشت حرفه ای در

- معاینات شغلی (قبل از استخدام، دوره ای و اختصاصی) به منظور ایجاد یک سیستم پایش و مراقبت دائمی
- برنامه های مربوط به حفاظت و ایمنی به منظور ایجاد یک سیستم حفاظت فنی در محیط کار
- برنامه های مربوط به بهداشت حرفه ای به منظور حفظ و ارتقای آن
- ایجاد امکانات امدادی و درمانی اولیه
- برنامه های مربوط به آموزش ایمنی و بهداشت شغلی
- برنامه های مربوط به ناتوانی یا توانبخشی در صنعت
- کنترل وضعیت تغذیه کارکنان

وظایف متخصصین بهداشت حرفه ای

- شناسایی، اندازه گیری، ارزشیابی و کنترل عوامل زیان آور محیط کار از طریق طراحی و نظارت بر ایجاد سیستم های فنی تأمین بهداشت نظیر طراحی روشنایی، طراحی سیستم های تهویه صنعتی، طراحی سیستم های تصفیه آب و فاضلاب صنعتی و غیره.
- بررسی نحوه انجام کارها از نظر اصول ایمنی و ارگونومیک کار و رایحه روش های صحیح انجام آنها.
- طراحی و نظارت بر ایجاد پست های کار ارگونومیک نظیر پست های کار کامپیوتری، پست های کار مونتاژ، پست های کار تحریری، طراحی ارگونومیک ابزارهای کار دستی، کنترل ها و نشانگرها و ..
- تأمین، آموزش و نظارت بر نحوه استفاده از وسایل حفاظ فردی توسط کارگران.

- آموزش نکات ایمنی و بهداشت حرفه ای محیط کار به کارگران

عوامل روانی

در بحث عوامل روانی، بطور کلی کلیه عواملی که موجب بروز استرس ها و اختلالات روحی و روانی در محیط کار می شوند مورد شناسایی و کنترل قرار می گیرند. روانشناسان صنعتی علاوه بر تجزیه و تحلیل مشکلات اقتصادی، اجتماعی و خانوادگی کارگران و همچنین با ایجاد محیط کاری سالم و با نشاط، سعی می کنند تا از طریق ارایه و انجام تست های گوناگون، امکان جذب و استخدام نیروی کار مناسب را فراهم نمایند

عوامل ارگونومی

در بحث عوامل زیان آور ارگونومیک، هدف اصلی کاهش صدمات و ناراحتی های آناتومیک (اسکلتی - عضلانی) در مشاغل مختلف از قبیل رانندگی، خلبانی، اپراتوری، جابجایی حمل بار، پست های کار نشسته یا ایستاده مداوم و غیره می باشد. به لحاظ اهمیت مسایل ارگونومیک محیط کار اشاره می گردد که دانش ارگونومیک نیز مانند روانشناسی کار بصورت یک رشته مستقل در غالب تیم بهداشت حرفه ای نقش بسیار مهمی را در افزایش راندمان و بهره وری افراد می نماید.

آشنایی با بهداشت حرفه ای

و غبارها و بطور کلی سایر آئروسول ها مدنظر بوده که آنها نیز با استفاده از دستگاه ها و وسایل خاص آزمایشگاهی نمونه برداری و آنالیز گردیده و بعد از مقایسه با حدود مجاز پیشنهادی در صورت نیاز به روش های مختلفی مورد کنترل قرار می گیرند.

عوامل مکانیکی

در بحث عوامل زیان آور مکانیکی نیز روی ضربات و تروماهای مکانیکی نظیر بیت، بورست، پینه بستن و سایر صدمات فیزیکی بحث و بررسی صورت می گیرد.

عوامل بیولوژیکی

در بحث عوامل زیان آور بیولوژیکی، کلیه پاتوژنها و عوامل بیماریزای میکروبی نظیر باکتری ها، ویروس ها، قارچ ها، انگل ها و ویبرویون ها و بالاخره بیماری های بیولوژیکی ناشی از آنها در مشاغلی چون دباغی ها، بیمارستان ها، آزمایشگاه ها، دامداری ها، کشتارگاه ها، مزارع و غیره مورد بررسی و کنترل قرار می گیرد.

ایمنی برق، ایمنی حریق، ایمنی معدن و غیره می باشد. در بخش بهداشت محیط کار نیز با هدف پیشگیری از بیماری های ناشی از کار، عوامل زیان آوری چون عوامل فیزیکی، شیمیایی، بیولوژیکی، ارگونومیک، مکانیکی و عوامل روانی محیط کار مورد شناسایی، اندازه گیری، ارزشیابی و در نهایت کنترل قرار می گیرد، که در ادامه بحث اشاره مختصری به هر کدام از آنها خواهد شد.

عوامل فیزیکی

در بحث عوامل زیان آور فیزیکی مواردی چون صدا، ارتعاش، روشنایی، فشار، پرتوها و شرایط جوی محیط کار (گرم، سرما و رطوبت) مورد تحقیق و بررسی قرار می گیرد که هر کدام به وسیله دستگاه های خاص اندازه گیری شده و بعد از ارزیابی شاخص های مربوطه در صورت نیاز به روش های مختلف مهندسی کنترل می گردد.

عوامل شیمیایی

در بحث عوامل زیان آور شیمیایی نیز کلیه آلاینده های شیمیایی نظیر گازها و بخارات، و گرد

اهداف کلی بهداشت حرفه ای

تامین حفظ و ارتقای وضعیت جسمی، روحی و روانی فردی و اجتماعی کارکنان همه مشاغل، پیشگیری از بروز بیماری ها و حوادث ناشی از کار و انتخاب کارگر متناسب با شغلی که قابلیت انجام آن را دارد، از جمله اهداف بهداشت حرفه ای به شمار می روند. منظور از بیماری ها و حوادث شغلی آنهایی هستند که در حین انجام کار و بواسطه آن رخ می دهند. از جمله آنها می توان به کری های حرفه ای ناشی از صدای غیر مجاز، بیماری های پوستی و ریوی، سرطان های شغلی و سایر بیماری های ناشی از عوامل زیان آور فیزیکی، شیمیایی و غیره اشاره نمود.

فعالیت های بهداشت حرفه ای

فعالیت های بهداشت حرفه ای در همه سازمان ها شامل دو بخش ایمنی و بهداشت محیط کار است که در بخش ایمنی، شناسایی خطرات محیط کار و چگونگی کنترل آنها مورد بحث قرار می گیرد و شامل موضوعات متعددی از قبیل ایمنی، کار در ارتفاعات، حفر چاه و تونل، ایمنی ساختمان و ساختمان سازی، ایمنی ماشین آلات و ابزار،